

Mededelingen van de Antwerpse Mycologische Kring

verschijnt driemaandelijks, 15 september 1994

94.4

Editoriaal

F. Dielen

Wanhopend moesten we toezien hoe, tijdens de warmste julimaand sinds 1833, de watertafel die tijdens de voorbije lente terug op peil was gebracht, teloor ging. Op de meeste plaatsen werd ons een verfrissende bui, voor mycologen zo belangrijk, ontzegd.

En toch, onder lommerrijke eiken wrongen de van warmte houdende *Russula*'s hun zonnenschermpje toch nog uit de gedroogde aardlaag. Het was zoeken naar vochtige biotopen, vooral in greppels en grachten, om nog wat voor onze winkel te vinden.

Augustus die een kopie van juli dreigde te worden herstelde zich halverwege ten onzen gunste en maakte er mycologisch nog een behoorlijke maand van.

De jaarlijkse werkweek in de Duitse Eifel te Gillenfeld van 26.8 tot 2.9 heeft de deelnemers weer een schat aan kennis bijgebracht. De soortenrijkdom was dit jaar zeer groot en vele nieuwigheden konden worden opgetekend. Spijtig dat een week zo snel voorbij gaat.

Te lande kijken we nu weer uit naar de mycologisch rijkste maanden van het jaar. Een waaier van activiteiten zijn gepland, zoals u heeft kunnen vernemen in het vorig nummer. We hopen dat dit programma tegemoet komt aan ieders wens en rekenen op een positieve inzet van allen.

94.4.133	Editoriaal	<i>F. Dielen</i>
94.4.134	Oproep tot medewerking	<i>K. Van de Put</i>
94.4.135	Experimenteel onderzoek naar de successie van paddestoelen op dood hout (vervolg)	<i>H. De Meulder</i>
94.4.137	<i>Inocybe amblyspora</i> Kühn., een zeldzame soort uit Zoerselbos	<i>J. Volders</i>
94.4.141	Een jaar tussen de bramen, onderzoek naar het voorkomen van Fungi en Myxomycetes op <i>Rubus</i> sp.	<i>H. De Meulder</i>
94.4.155	Nieuwtjes uit recente tijdschriften	<i>K. Van de Put</i>
94.4.156	Activiteiten	

AMK Mededelingen is een nieuwsbrief van de Antwerpse Mycologische Kring v.z.w. en verschijnt driemaandelijks, telkens voor de aanvang van ieder seizoen

AMK Mededelingen en Sterbeeckia zijn bekroond met de Emiel Van Rompaeyprijs 1991 voor floristiek.

Redactieraad: A. de Haan, H. De Meulder, F. Dielen, J. Schavey, K. Van de Put, E. Vandeven en R. Walley

Hoofdredacteur en verantwoordelijk uitgever: E. Vandeven, Opperveldlaan 14, 1800 Vilvoorde

Tikwerk: M. Heylen-Van Den Bosch, verzending: H. De Meulder

Wettelijk depot: BD 36771

ISSN 0771-9884

Zoals ieder jaar doen we een beroep op uw medewerking voor onze tentoonstelling in het Peerdsbos te Brasschaat op 8 en 9 oktober. Niet alleen voor de opbouw van de tentoonstelling vrijdagavond 7 oktober, maar ook rekenen we op enkele ervaren mycologen om in het lokaal rondleidingen te verzorgen. Voor hen die in de mogelijkheid zijn raden we aan de tentoonstellingen te bezoeken van onze zusterverenigingen. Een lijst hiervan vindt u op blz. 156 van dit nummer.

Met grote voldoening hebben we vastgesteld dat in het Bulletin van de Société Mycologique de France Tome 110 fascicule 1 het artikel werd gepubliceerd geschreven door Paul Heinemann en mezelf, over leven en werk van onze betreurde ere-voorzitter Louis Imler. Wetende dat onze Franse collega's enkel een in memoriam publiceren van de grootste meesters is dit nogmaals een bewijs van de erkenning en verdienste van onze oud-voorzitter.

Oproep tot medewerking

Om tot een beter inzicht te komen in het voorkomen, de verspreiding en vooral de ecologie van *Bovista graveolens* zou ik graag vruchtlichamen ontvangen van *Bovista nigrescens* van verschillende localisaties, met korte beschrijving van de biotoop en onmiddellijke omgeving.

Bovista graveolens is namelijk macroscopisch bijna volledig identisch aan *B. nigrescens*. De soort onderscheidt zich hoofdzakelijk door de aanwezigheid van sterk gekromde sterigmeresten en op ecologisch vlak door het **voorkomen op of langs bewerkte akkers**.

In zijn "Gastéromycètes de Belgique" vermeldt Demoulin, voor deze enkel in het Vlaamse landsgedeelte voorkomende stuifzwam, naast enkele vondsten uit het Gentse door Van Bambeke rond de eeuwwisseling, slechts één recentere vondst, uit Schilde in 1944 uit het herbarium Imler.

Ikzelf ken deze Bovist slechts van één vindplaats in Duffel, aan de rand van een aardappelveld (1983) (vindplaats vernietigd na de omvorming tot weide) en één recente vondst in Walem aan de rand van een *Pinus* bestand, gelegen naast akkerland (mei 1994).

Daar deze Bovist samen met zijn dubbelganger *B. nigrescens* en *B. plumbea* tot de zogenaamde windrollers behoort, dient men er rekening mee te houden dat de stuifzwam, op de vindplaats, van verscheidene honderden meters verder kan zijn aangewaaid, vandaar het belang om ook de naaste omgeving te kennen.

Bovista graveolens is vermoedelijk in Vlaanderen niet zo zeldzaam maar wordt mogelijk, wegens het meestal uitsluitend macroscopisch bepalen, steeds verward met *B. nigrescens*.

De bovisten van dit graveolens-nigrescens complex zijn door hun relatief grote afmetingen nogal opvallend zodat men er niet gemakkelijk kan naast kijken. Ik ben dan ook zeer hoopvol om vanwege de talrijke werkende leden dit najaar heel wat respons te krijgen opdat de resultaten op het einde van dit seizoen al zouden kunnen verwerkt worden.

K. Van de Put

Experimenteel onderzoek naar de successie van paddestoelen op dood hout (vervolg)

H. De Meulder

Summary

Since 1990 an investigation about the succession of fungi on eight different deciduous wood species is carried out in the nature reserve of Fort 7, Wilrijk (province of Antwerp).

In this contribution the results for 1993 are summarized. A total list of the number of species for 1990/1993 is given.

Samenvatting

In deze bijdrage wordt het resultaat gegeven van het onderzoek in 1993 op 8 verschillende houtsoorten waarop sinds maart 1990 de successie van paddestoelen gevolgd wordt. Het wordt uitgevoerd in het Wielewaalreservaat van Fort 7 te Wilrijk (Antwerpen) (zie ook AMK "Mededelingen" 93.2.33-40).

De resultaten

In 1993 werden de stammetjes 8 maal geïnventariseerd (18/1 - 18/2 - 17/3 - 21/5 - 23/6 - 2/8 - 7/9 - 12/10). Er werden in totaal 78 soorten zwammen genoteerd waarvan er 22 voordien nog niet werden aangetroffen. In 1992 waren dat er 59 met 35 nieuwe tegenover 90/91. Het algemeen totaal dat voor 1990/1993 kon worden opgetekend bedraagt 107 verschillende soorten, die aan het afbraakproces van het dode hout hebben deelgenomen.

Het voorkomen van paddestoelen die aan de successie deelnemen is, zoals eerder kon vastgesteld worden, sterk afhankelijk van de permeabiliteit en de structuur van het hout. Zo kwamen er op het zachte hout van *Betula* (Berk) in 1993, 43 soorten voor waarvan 18 die nog niet op deze houtsoort genoteerd werden; ook in 1992 scoorde *Betula* het grootst aantal soorten. Bij de harde houtsoorten zoals *Sambucus* (Vlier) verloopt het verteringsproces zeer traag. Het voorkomen van paddestoelen op dit hout is dan ook zeer gering. Gemakshalve werden in maart 1993 alle nog resterende gestapelde stammetjes eveneens op de grond uitgespreid.

Om de afbraak enigszins te bevorderen en om er "natuurlijker" uit te zien, werden in oktober 1993, experimenteel, van elke houtsoort een aantal stammetjes gekloven zodat spint- en kernhout meer werd blootgesteld aan de lucht, wat vooral bevorderlijk zou kunnen zijn voor het omzettingsproces van de harde houtsoorten.

Toestand van het hout eind 1993

De ontschorsing van het hout was bij *Populus* (Populier) en *Sambucus* nagenoeg totaal; bij andere houtsoorten, behoudens *Crataegus* (Meidoorn), werd een verdere gedeeltelijke ontschorsing vastgesteld. Behoudens de taaie schors van *Betula*, begint het zachte hout ervan in een vezelige massa uiteen te vallen.

Wat de successie zelf betreft zijn het de saprofytische *Aphylophorales* die ook dit jaar het grootste aandeel hebben in de compostering van het hout, met in 1993 zelfs meer soorten dan in 90/92. Een lichte vooruitgang werd ook geboekt bij de *Agaricales* met evenveel soorten in 1993 als in 90/92 en 3

AMK Mededelingen

nieuwe, wat duidt op een gunstige evolutie van de optimaalfase. Maar ook houtminnende *Sphaeriales* overtroffen met 21 soorten het aantal dat in 90/92 werd opgetekend.

Van de respectieve waardplanten gaf meidoornhout, dat toch een vrij harde houtsoort is, goede resultaten met 22 soorten en 13 nieuwe tegenover de voorbije jaren. De minst toegankelijke houtsoort is nog steeds *Sambucus* dat structureel het best bestand blijkt te zijn tegen houtaantasters.

Aantal soorten per klasse en per orde (tabel1)

	1990/1992	1993	1990/1993
A. Myxomycetes (Slijmzwammen)	10	10 (+5)	15
B. Ascomycetes (Zakjeszwammen)			
- Pezizales (Operculate schijfzwammen)	1	-	1
- Helotiales (Inoperculate schijfzwammen)	10	12 (+3)	13
- Sphaeriales (Kernzwammen)	18	13 (+3)	21
- Coronophorales	2	1 (+0)	2
- Pleosporales	1	1 (+0)	1
C. Basidiomycetes (Steeltjeszwammen)			
- Auriculariales	1	-	1
- Tremellales (Trilzwammen)	2	2 (+0)	2
- Dacrymycetales	2	1 (+0)	2
- Aphylophorales	23	26 (+7)	30
- Agaricales	11	11 (+3)	14
D. Deuteromycetes	4	1 (+1)	5
Totaal	85	78 (+22)	107

Aantal soorten zwammen per houtsoort (tabel 2)

	1990/1992	1993	1990/1993
Eik	20	20 (+8)	28
Es	21	22 (+4)	25
Berk	38	43 (+18)	56
Populier	17	18 (+7)	24
Meidoorn	15	22 (+13)	28
Vlier	11	6 (+3)	14
Esdoorn	26	19 (+7)	33
Wilg	20	19 (+7)	27

***Inocybe amblyspora* Kühn., een zeldzame soort uit het Zoerselbos**

J. Volders

Summary

The rare fungus *Inocybe amblyspora* Kühn. was collected during an excursion in the Zoerselbos at Zoersel, Belgium. It was growing under oak (*Quercus robur*) amongst short grass. A full description of the macro- and microscopical features is given. Microscopical drawings are also included.

Het ongeveer 600 ha grote Zoerselbos (Prov. Antwerpen) is waarschijnlijk, op mycologisch vlak, een van de best onderzochte gebieden in Vlaanderen. Dit blijkt zeker uit de volgende beginregels van "Sterbeeckia" nr. 15 uit 1990, volledig gewijd aan de mycoflora van dit gebied.

"Sedert 1982 wordt door een aantal amateurmycologen van de Antwerpse Mycologische Kring onderzoek gedaan naar het voorkomen van macrofungi en Myxomyceten"... "In die periode werden ongeveer 315 tochten ondernomen, waarbij een totaal van 1316 soorten werden verzameld en gedetermineerd. Hierbij dient men er rekening mee te houden, dat een mycologische inventaris nooit volledig is. De klimatologische omstandigheden en de seizoensgebonden vruchtlichaamvorming van paddestoelen maakt dat sommige soorten slechts met tussenpozen van vele jaren gevonden worden. Het beperkt aantal onderzoekers, de ontoereikende mycologische kennis in sommige groepen en de onvoldoende beschikbare literatuur zijn factoren waardoor er hiaten in een dergelijke inventarisatie ontstaan".

Tijdens de A.M.K.-excursie van 16 oktober 1993 in dit gebied, ging ik dan ook mee met wat gemengde gevoelens. Enerzijds verwacht je een aantal zeldzame dingen, daar ooit gevonden, eens tegen te komen, anderzijds is de kans nieuwe soorten voor het gebied te vinden, toch zeer klein.

Al vrij snel echter vond ik, in een van de met eiken afgezoomde dreven, een mij op het eerste zicht onbekende *Inocybe*. Nu is dat in dit geslacht niet bepaald opmerkelijk en na het noteren van enkele gegevens over standplaats en begeleidende gewassen, werd het exemplaar in een potje gedeponneerd.

Dezelfde avond nog, werd het specimen aan een microscopisch onderzoek onderworpen. Het bleek een gladsporige soort te zijn zonder enige vorm van cortina en met caulocystiden tot op de basis van de knolvormige steelvoet. Na enig, zij het niet altijd even gemakkelijk, sleutelwerk bepaalde ik de soort als *Inocybe amblyspora* Kühn. Een zeer zeldzame soort.

Vindplaats

Zoerselbos te Zoersel, België I.F.B.L. C5.13.23. De paddestoel stond tussen kort gras waarschijnlijk Veldbeemdgras (*Poa pratensis*) onder Zomereik (*Quercus robur*) aan de rand van de weg. Vermeldenswaardig is ook de vondst van *Inocybe ochroalba* Bruylants, slechts enkele meter verder, bij ons toch ook een vrij zeldzame soort.

Beschrijving

Hoed: diameter 42 mm; plano-convex met wat ingebogen rand; het midden roodbruin (ongeveer Code Séguy 691-696); de rand echter duidelijk bleker, lichtbruin tot okerkleurig; hoedmidden fijn vezelig tot bijna glad, naar de rand toe iets ruwer vezelig tot wat rimulose; een duidelijke brede umbo is aanwezig.

Steel: lengte 35 mm; diameter 8 mm; aan de voet met een 11 mm dikke gerande knol; roodbruin, aan de top wat witachtig met een roze tint; helemaal met caulocystiden bezet.

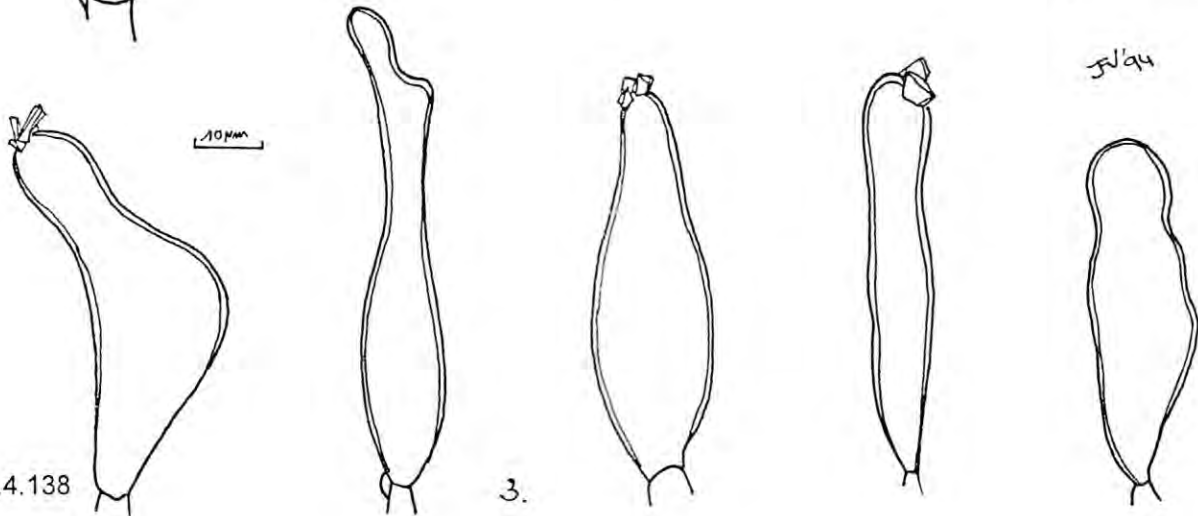
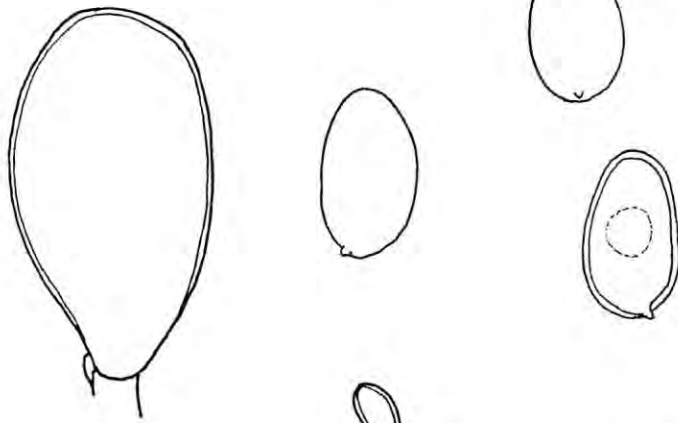
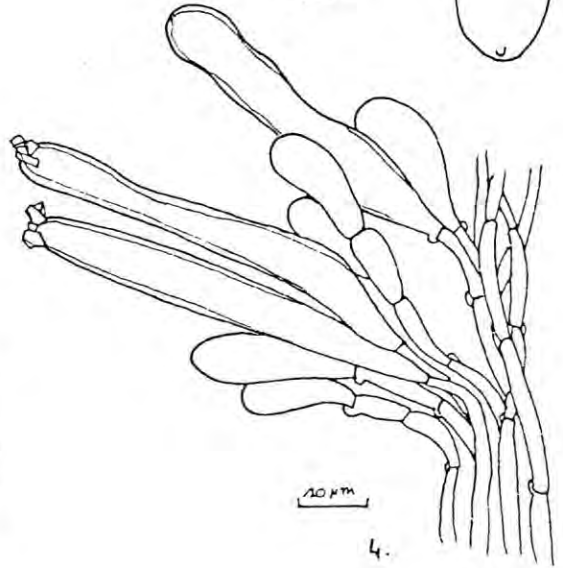
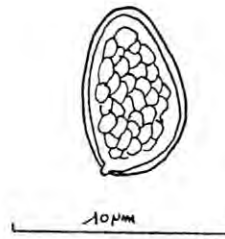
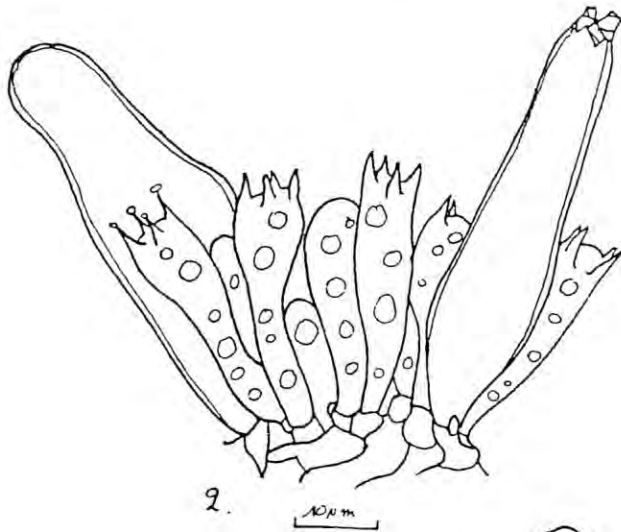
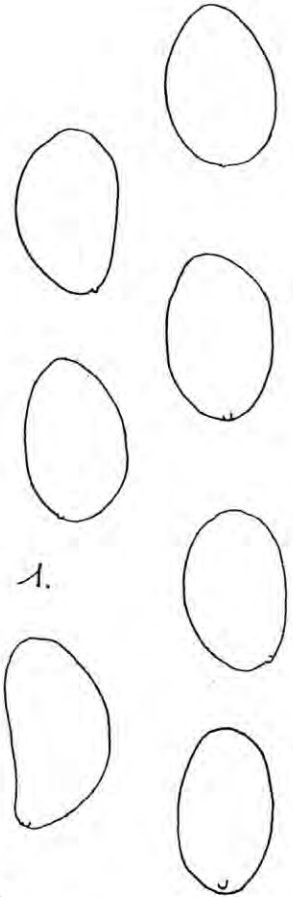
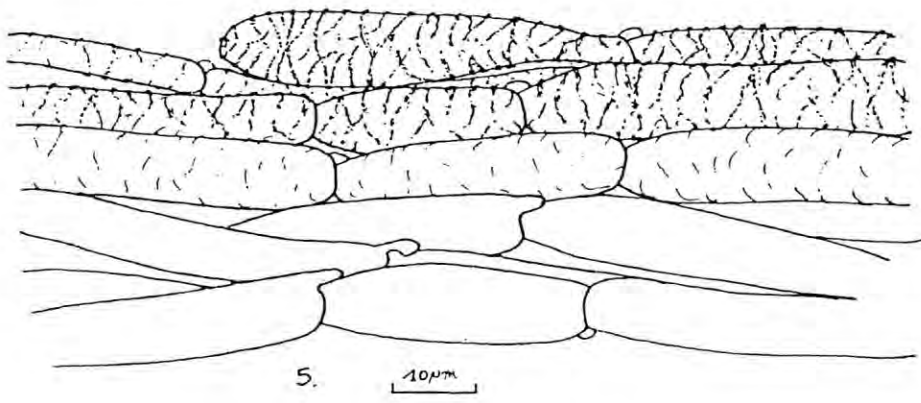
Plaatjes: grijsbruin tot olijfkleurig, met nogal wat bruine vlekjes; snede iets golvend en met dezelfde kleur als de vlakken; met bochtje aangehecht; breedte tot 6 mm.

Vlees: wit onder de hoed; rozerood in de steel; wit in de knol.

Reuk: wat zurig, iets spermatisch.

Sporen (fig. 1): 7,1 - 9,6 (10,3) X 4,5 - 5,5 (5,9) μm ; gemiddeld 8,6 X 4,9 μm ; Q (30) = 1,7; bij doorvallend licht geelbruin in ammoniakoplossing; in vooraanzicht eivormig met afgeronde apex; enigszins amandelvormig in zijaanzicht; dikwandig; soms met centrale druppel; apiculus klein en onduidelijk.

Basidiën (fig. 2): 24 - 33 X 7 - 9 μm ; slank knotsvormig; sterigmen doornvormig tot 5,9 μm lang; 4-sporig; gespen aan de basis niet altijd duidelijk; met veel druppelvormige insluitsels; inhoud bleek geel in ammoniakoplossing.

ف/أق

Hymeniumcystiden (fig. 3): 39 - 92 (101) X 13 - 24 (29) μm ; eerder dunwandig, tot ongeveer 1,8 μm dik; wanden zeer bleek geel in ammoniak; meestal subutiform tot lageniform, maar soms ook zeer grillig gevormd, sommige zelfs peervormig of wat capitaat; meestal met kristallen op de top; gespen aan de basis niet altijd aanwezig.

Caulocystiden (fig. 4): 38 - 78 (94) X 10 - 16 μm ; wanddikte ongeveer 1 μm ; in dichte trosjes bij elkaar staand; kristallen aan de top eerder zelden; meestal lageniform, maar ook hier heel wat grillig gevormde tot capitate exemplaren; meestal met gespen aan de basis; vergezeld van dunwandige, kleurloze, clavate paracystiden; afmetingen: 22 - 27 X 10 - 13 μm .

Steelebekleding (fig. 4): gladde tot zeer fijn geïncrusteerde hyfen met een diameter van 4,5 - 8 μm ; onderliggende hyfen glad, diameter tot 12 μm ; septen met gespen.

Hoedbekleding (fig. 5): bestaande uit geïncrusteerde hyfen met diameter 4,7 - 13,2 μm ; eidelementen wat knotsvormig; regelmatig gesepteerd, meestal een septe op minder dan 100 μm ; geelbruin in een ammoniakoplossing; onderliggende hyfen hyalien tot bleekgeel, diameter tot 24 μm .

Bespreking

Met het werk van Kuyper (1986) kom je vrij gemakkelijk tot bij *Inocybe pseudoreducta*, *Inocybe leiocephala* of *Inocybe amblyspora*.

Het verschil tussen *I. amblyspora* en *I. pseudoreducta* moet je gaan zoeken in de vorm van de sporen. Ofwel hebben de sporen een duidelijk conische- of eerder een afgeronde apex. De sporen van het door mij gevonden exemplaar hebben een afgeronde sporentop wat dus wijst op *Inocybe amblyspora* Kühn. Ook zijn de hymeniumcystiden dunwandig, in tegenstelling met deze van *I. pseudoreducta*. Tevens zijn er verschillen in de bekleding van de hoed. Zo heeft *I. pseudoreducta* een nogal grof vezelige hoed, terwijl *I. amblyspora* een veel gladder hoedoppervlak heeft.

I. leiocephala heeft geen gerande knol, heeft een blinkende, bij vocht wat kleverige hoed en hymeniumcystiden met tot 3 μm dikke wanden.

Met het werk van Stangl (1989) zijn er meer problemen. Ook hier moet je in de Supersectie "*Marginata*" kiezen tussen de drie bovenvermelde soorten. Maar of de steel bruinachtig is met oranje bijkleur, dan wel bruinachtig met roze bijkleur of roodbruin, blijkt moeilijk te bepalen. Gelukkig kunnen de uitstekende microtekeningen hier enige uitweg bieden.

De hymeniumcystiden van het door mij gevonden exemplaar, wijken door de meestal zeer grillige vorm en de grotere lengte, sterk af van de vorm en de maten opgegeven door beide bovenstaande auteurs. Om zekerheid te hebben omtrent de juiste bepaling, vond ik het nuttig een stuk van het exemplaar voor nazicht op te sturen naar Dr. Th. Kuyper.

Deze was zo vriendelijk mij te laten weten dat: gezien de door hem gemeten sporengrootte van 8 - 9,5 X (4,5)5,0 - 5,5 (6,0) μm , de afgeronde sporentop en de niet tot nauwelijks rimulose hoed, de soort zonder twijfel als *Inocybe amblyspora* mag worden beschouwd.

Voorkomen

Zowel Stangl als Kuyper omschrijven *Inocybe amblyspora* als uiterst zeldzaam, voorkomend onder naaldhout en onder loofhout. De soort werd voor het eerst beschreven door Kühner in 1955. In 1970 vond men ze in Marokko, maar werd daar ten onrechte *Inocybe tristis* Malenç. & Bertault genoemd. Verdere gegevens komen uit Duitsland, Frankrijk en Zwitserland.

Tekeningen

- * Fig. 1: sporen x 2800
- * Fig. 2: basidiën met enkele hymeniumcystiden x 1100
- * Fig. 3: enkele vormen van hymeniumcystiden x 900
- * Fig. 4: steelhyfen met caulocystiden x 900
- * Fig. 5: hoedhuidhyfen x 1100

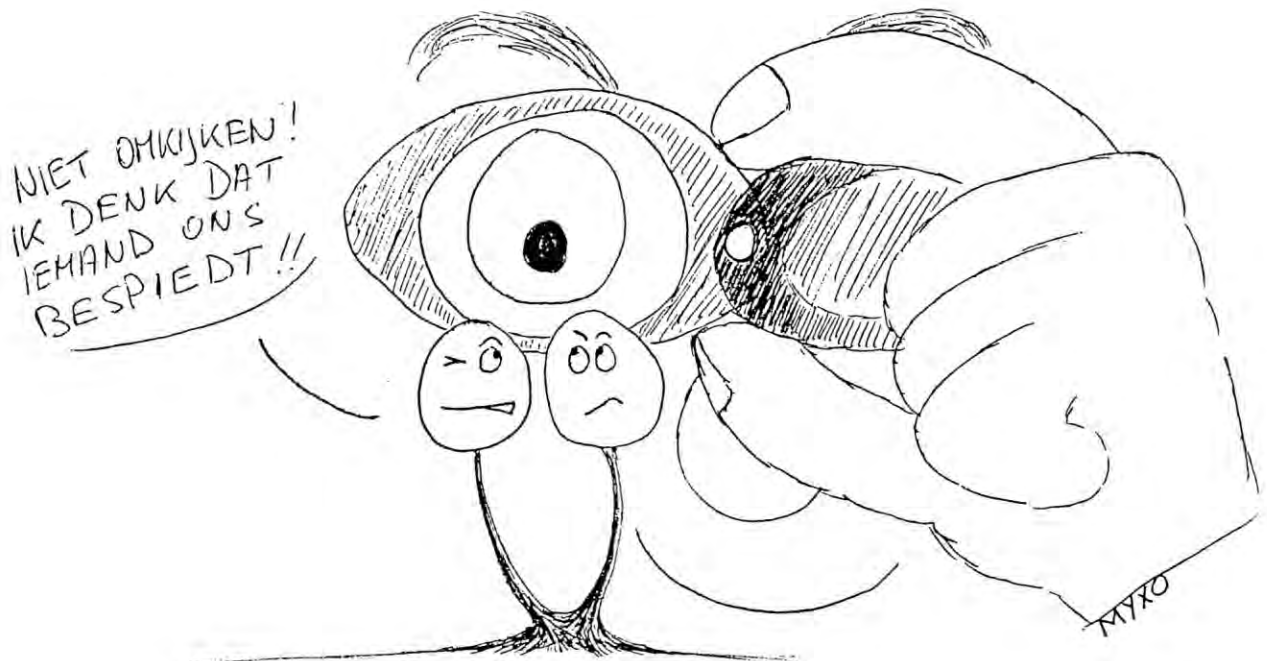
In zijn brief liet Dr. Kuyper mij tevens weten dat de soort sinds kort ook in Nederland en Oostenrijk werd gevonden. Voor ons land is dit ongetwijfeld de eerste gesignaleerde vondst.

Het exsiccaat van de gevonden soort bevindt zich deels in het eigen herbarium onder het nummer VJ93208, deels in het Rijksherbarium te Leiden Nederland.

Met dank aan Dr. Th.W. Kuyper voor het nazicht van de betreffende soort.

Literatuur

- * ANTONISSEN A. ET AL. (1990) De mycoflora van het Zoerselbos. Sterbeeckia 15.
- * KÜHNER R. (1955) Compléments à la "Flore Analytique". Bull. Soc. Nat. Oyonnax 9.(Suppl.)
- * KUYPER T.W. (1986) A revision to the genus *Inocybe* in Europe I. Subgenus *Inosperma* and the smooth-spored species of the subgenus *Inocybe*. Persoonia Suppl. 3.
- * MOSER M. (1983) Kleine Kryptogamenflora. Band II/2.
- * STANGL J. (1989) Die Gattung *Inocybe* in Bayern. Hoppea 46.

Een jaar tussen de bramen, onderzoek naar het voorkomen van Fungi en Myxomycetes op *Rubus* sp.

H. De Meulder

Summary

In the course of a mycological investigation, carried out during 1993, more than 140 species of Fungi and Myxomycetes were recognised on dead stems of *Rubus fruticosus* agg. and *R. idaeus*. Some of them are new or rare for Belgium: *Phyisarum galbeum*, *Vararia gallica*, *Phanerochaete martelliana* a.o..

A few species are briefly described and illustrated. A list is given of the recorded species.

Samenvatting

Tijdens een mycologisch onderzoek, op dode braamstengels, dat werd uitgevoerd in 1993, konden meer dan 140 soorten gedetermineerd worden. Sommige ervan zijn nieuw of zeldzaam voor België: *Phyisarum galbeum*, *Vararia gallica*, *Phanerochaete martelliana* e.a.

Enkele soorten worden beschreven en afgebeeld. Een lijst van de gevonden soorten is bijgevoegd.

Methode en resultaat

Vooraleer het onderzoek te beginnen werden uit de beschikbare literatuur alle soortbeschrijvingen van fungi op braamstengels verzameld. In totaal waren dat 118 soorten, waarvan er 92 uit het boek van Ellis (1987), die voorkomen onder de rubriek van waard-specifieke fungi op bomen, heesters en houtachtige klimplanten; het betreft hier alleen Uredinales, Ascomycetes en Deuteromycetes.

De Myxomycetes, Aphylophorales, Agaricales en Nidulariales werden gedetermineerd met andere werken.

Bij het onderzoek werden stengelstukken verzameld uit 22 verschillende gebieden zowel in Vlaanderen als in Wallonië; in de meeste hiervan werd slechts 1 maal verzameld. Naburige terreinen zoals Hoboken-polder, Fort 7 te Wilrijk en Niel "Walenhoek" werden meermaals bezocht.

Om het weinig aantrekkelijk substraat op een efficiënte manier aan te pakken, was een degelijke uitrusting alvast noodzakelijk. Een paar lederen handschoenen, waarvan de linkse met verlengde polsbescherming, en een snoeischaar deden hierbij goede diensten.

De braamstengels werden ter plaatse met de loep onderzocht, dit om te vermijden dat al te veel waardeloos materiaal zou meegenomen worden.

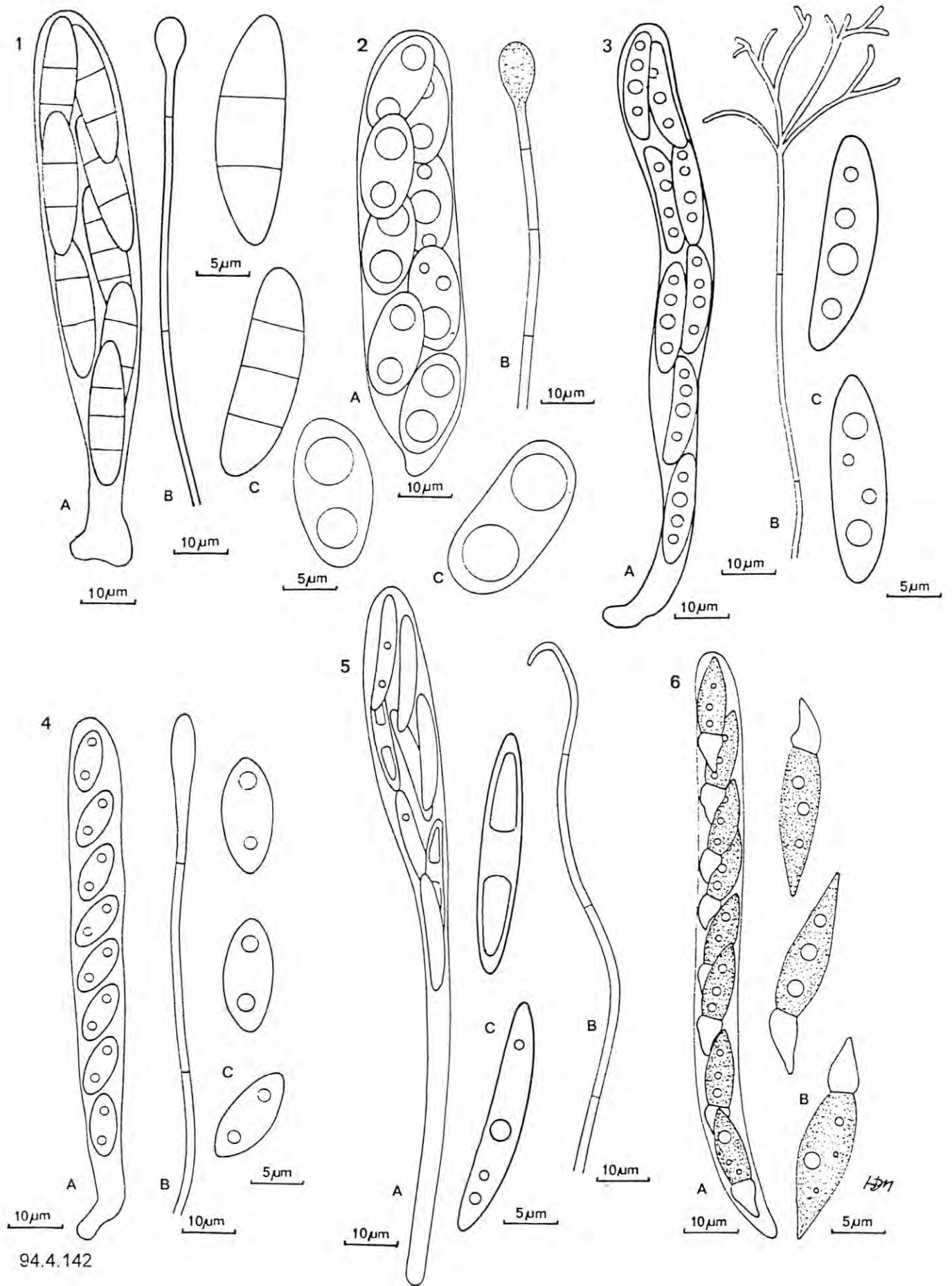
Op die manier werden stengelstukken van ongeveer 20 cm lang afgeknipt en opgeborgen in een plasticzak die vastgehecht was aan mijn schoudertas.

Niet altijd was het verzamelen van die stekelige ranken een eenvoudige klus. Meermaals moesten "braamkoepels" diep worden uitgesnoeid om enkele geschikte grondrakende stengels te kunnen verzamelen, echter niet altijd met het verhoopte resultaat.

Tijdens zo een braamgevecht waren de lederen handschoenen vaak onvoldoende bestand om alle stekels uit mijn vingers te weren, zodat achteraf soms heel wat tijd diende besteed te worden om, onder de microscoop, die vingers weer stekelvrij te maken.

In totaal werden er, per excursie van telkens een halve dag, ongeveer 50 à 60 geselecteerde stengels verzameld, wat voor de 120 ingezamelde collecties neerkomt op ca. 6000 à 7000 stengelstukken die onderzocht werden. Ongeveer 10% van de ingezamelde takjes gaven positieve resultaten. In de meeste gevallen werden uitgestoven of onrijpe vruchtlichamen aangetroffen. Bij gebrek aan meer geschikte literatuur konden bepaalde vondsten niet op naam gebracht worden.

Pl. I

De stengelstukken werden vooreerst met de stereomicroscoop (vergroting 10x) onderzocht. Omdat vele microfungi in het substraat ingezonken liggen en slechts ten dele aan het oppervlak te voorschijn komen, was een vergroting van 30x in de meeste gevallen noodzakelijk. Met een pincet werd de aanwezigheid van bruikbaar materiaal onderzocht. Droge stengels werden vooraf bevochtigd zodat ingezonken vruchtlichamen zachter werden en gemakkelijker konden verwijderd worden voor identificatie.

Voor het microscopisch onderzoek dat steeds werd uitgevoerd op vers materiaal, werd meestal water gebruikt, behoudens voor de Aphyllophorales waarbij het onderzoek verricht werd in Kongorood-ammoniak. Bepaalde structuren konden slechts met immersie-objectief gecontroleerd worden.

De resultaten van het onderzoek werden telkens genoteerd op daarvoor geschikte formulieren met aanduiding van soortnaam, vindplaats, datum en exsiccata.

Het totaal aantal soorten dat op dode braamstengels kon worden gedetermineerd bedroeg 143; enkele hiervan kwamen alleen voor op de bladeren.

Commentaar

Opvallend was het vrij groot aantal myxomyceten dat werd aangetroffen, met vooral *Craterium minutum* en in mindere mate *Didymium squamulosum*, maar ook *D. difforme* kon meermaals worden genoteerd. Interessante vondsten waren vooral *Comatricha tenerima* met zijn spoelvormige sporangia, *Physarum mucosum* met zittende, geeloranje vruchtlichamen en de uitzonderlijke vondst van *Physarum galbeum*. Deze laatste soort is de eerste melding voor België en is in de ons omringende landen niet gekend (zie AMK Mededelingen 94(2): 123-125).

Bij de *Heliales* was *Dasyscyphus virgineus* de regelmatigste gast die het hele jaar door werd aangetroffen. Ook waard-specifieke soorten zoals *Mollisia clavata*, *Pezicula rubi*, *Pyrenopeziza escharodes* en *Hysterostegiella dumeti* (zie AMK Mededelingen 91: 93-96) waren goed vertegenwoordigd. De uiterlijk op elkaar gelijkende *Rutstroemia fruticeti* en *Velutarina rufo-olivacea* konden eveneens regelmatig genoteerd worden. Zij zijn microscopisch goed van elkaar te onderscheiden door de gezwollen cellen in het excipulum van de laatste soort.

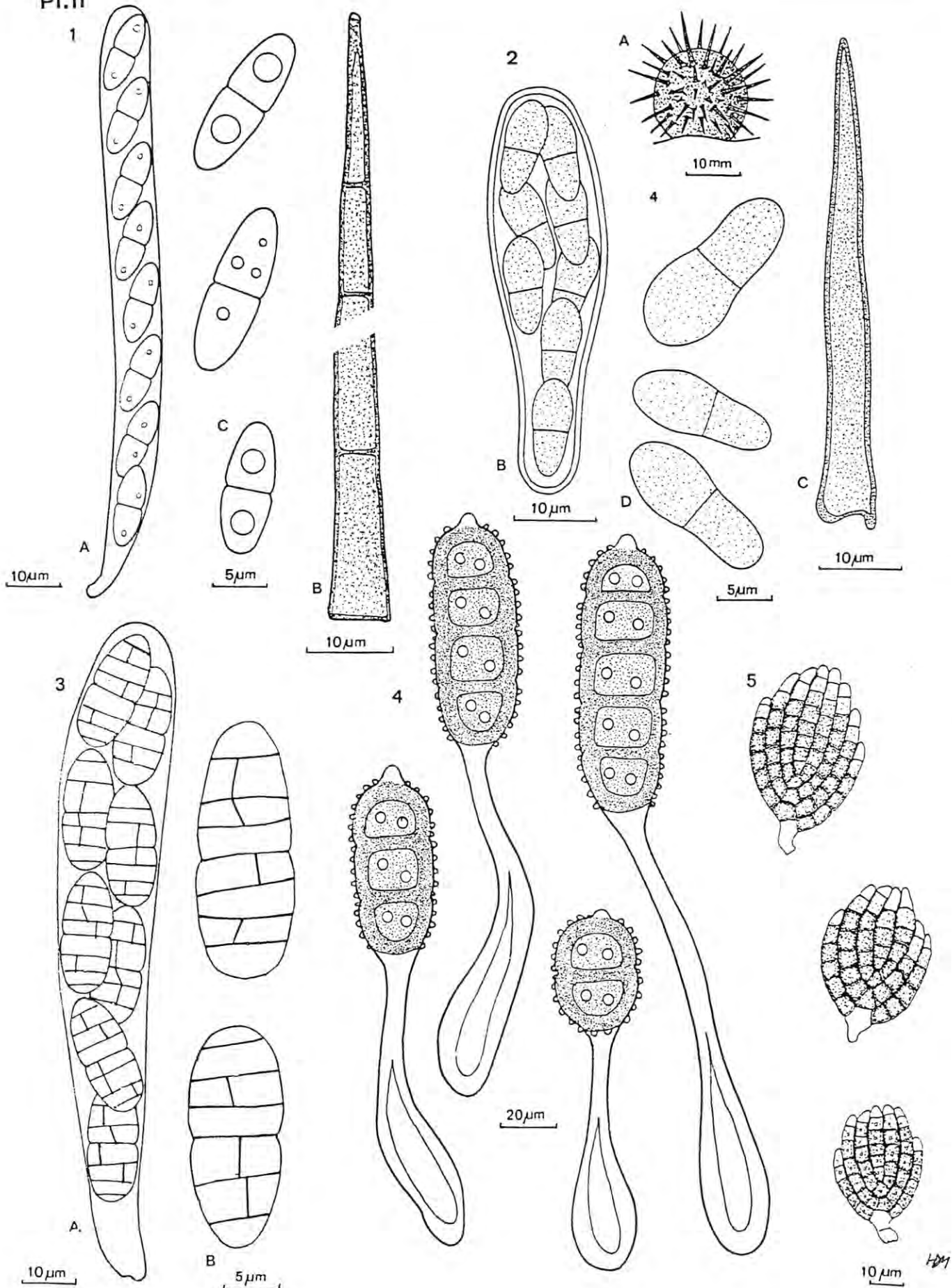
Opmerkelijke vondsten van de *Sphaeriales* waren *Anthostomella rubicola* met karakteristieke sporen en *Chaetosphaeria callimorpha* die tussen de setae van het harige imperfectstadium (*Codinaea*) een opvallende en algemene verschijning was.

De meest aangetroffen soort van de *Dothideales* was voorzeker *Lophiostoma fuckelii*. Het is een zeer kleine, zwarte pyrenomycete, met 2-cellige sporen, die regelmatig gevonden werd.

Van de *Aphyllophorales* vermelden we vooral het vrij algemeen voorkomen van *Lachnella villosa*, *Lyomyces sambuci*, *Peniophora incarnata* en *P. cinerea*. Interessante vondsten uit deze orde waren verder *Grandinia crustosa*, *Resinicium bicolor*, *Hypochnicium sphaerosporum*, *Hyphodermella corrugata* (zie AMK Mededelingen 90(1): 37-39) en de zeldzamere soorten *Phanerochaete martelliana* en *Vararia gallica* (zie AMK Mededelingen 93(4): 92-94).

Plaat I 1 *Pezicula rubi*, A: ascus (x1000), B: parafyse (x1000), C: sporen (x2000); 2 *Ploettnera exigua*, A: ascus (x1250), B: parafyse (x1000), C: sporen (x2000); 3 *Polydesmia pruinosa*, A: ascus (x1000), B: parafyse (x1000), C: sporen (x2000); 4 *Rutstroemia fruticeti*, A: ascus (x1000), B: parafyse (x1000), C: sporen (x2000); 5 *Hypoderma rubi*, A: ascus (x1000), B: parafyse (x1000), C: sporen (x2000); 6 *Anthostomella rubicola*, A: ascus (x1000), B: sporen (x2000)

Pl. II

LDM

Bij de *Agaricales* was het vooral *Mycena adscendens* die bijna het gehele jaar door kon worden waargenomen; de fijn berijpte hoed en het pseudoschijfje aan de basis van de steel zijn goede veldkenmerken. In de groep van de Deuteromycetes konden 15 soorten op naam gebracht worden waaronder enkele met opvallende en karakteristieke conidiën.

Besluit

Het is evident dat heel wat van deze substraatgebonden en algemeen voorkomende soorten vaak over het hoofd worden gezien; de aard van het substraat is daar zeker niet vreemd aan.

Niet alle soorten die tot hiertoe in de literatuur beschreven werden konden in het tijdsbestek van dit onderzoek gevonden worden.

Allerlei factoren spelen hierbij een belangrijke rol zoals frequentie van het onderzoek, aantal ingezamelde en onderzochte stengels, weersomstandigheden, aard van de biotoop, juiste literatuur e.a.. Wellicht komen ook niet alle beschreven soorten ieder jaar voor en dient men ook nog rekening te houden met het feit dat het onderzoek slechts door één persoon gedurende één jaar werd uitgevoerd.

Toch mogen de resultaten als zeer bevredigend beschouwd worden. Een meer doorgedreven onderzoek zou uiteraard nog meer soorten kunnen opleveren. Voor mij was één jaar tussen de bramen alvast genoeg.

Enkele soortbeschrijvingen

PEZICULA RUBI (Lib.) Niessl (PI I-1)

Apotheciën tot 1 mm in diameter, uit de schors brekend, solitair, verspreid over het substraat, zittend, lensvormig, convex, fijn berijpt, okeroranje, droog zeer broos.

Asci: 75-115 x 12-17 μm , knotsvormig-elliptisch, dunwandig, J+.

Sporen: 17-28 x 7-7,5 μm , 1- of 2-rijig, hyalien, dunwandig, glad, 1-3 septen.

Parafysen: 2,5 μm dik, aan de top 5,5 μm , slank, gesepteerd.

PLOETTNERA EXIGUA (Niessl) Höhnel (PI I-2)

Apotheciën: 0,2-0,3 x 0,1 mm, elliptisch, bij rijpheid door de epidermis brekend, donkergroen tot zwart, omgevend weefsel groen.

Asci: 55-88 x 11-12,5 μm , breed cilindrisch-knotsvormig, dunwandig, kort gesteeld.

Sporen: 12-15 x 5,5-7,5 μm , onregelmatig scheef 2-rijig, breed elliptisch, glad, dunwandig, soms licht groenachtig, meestal met 2 grote oliedruppels.

Parafysen: 2,5 μm in diameter, top knotsvormig verdikt tot 6,5 μm , slank; gesepteerd, met donkergroene inhoud.

Plaat II 1 *Chaetosphaeria callimorpha*, A: Ascus (x1000), B: seta (x1000), C: sporen (x2000); 2 *Coleroa chaetomium*, A: pseudotheca (x150), B: ascus (x1500), C: haar (x1500), D: sporen (x2000); 3 *Gloniopsis praelonga*, A: ascus (x1000), B: sporen (x2000); 4 *Phragmidium violaceum*, teleutosporen (x500); 5 *Dictyosporium toruloides*, conidiën (x750)

***POLYDESMIA PRUINOSA* (Berk. & Br.) Boud. (PI I-3)**

Apotheciën: 0,2-0,5 mm in diameter, kussenvormig, vlak of convex, zittend, wit, berijpt door uittredende parafysen, verspreid of in groepjes bijeen.

Asci: 87-115 x 8-10 μm , cilindrisch-knotsvormig, dunwandig; J+.

Sporen: 20 x 5 μm , onregelmatig 2-rijig, elliptisch-spoelvormig, soms iets gekromd, glad, met 4 druppels.

Parafysen: draadvormig, bovenaan gegaffeld.

***RUTSTROEMIA FRUTICETI* Rehm (PI I-4)**

Apotheciën: 2-4 mm in diameter, met korte dikke stelen, solitair of met enkele bijeen, donkerbruin, door de schors brekend, eerst globuleus, dan schotelvormig.

Hymenium: lichtbruin.

Steel: 2-4 x 0,5 mm, donkerbruin.

Asci: 100-130 x 10-12,5 μm , cilindrisch, dunwandig, J+.

Sporen: 11-13 x 5-6 μm , elliptisch, dunwandig, met 2 druppels, hyalien.

Parafysen: 2-2,5 μm dik, aan de top tot 4 μm .

***HYPODERMA RUBI* (Pers.: Fr.) de Not. (PI I-5)**

Apotheciën: 1-3 x 0,5-0,8 mm, als een zwarte, dunne, scheepsvormige blaar op het substraat, met een centrale gleuf.

Asci: 112-125 x 9-11 μm , knotsvormig, met lange steel.

Sporen: 20-25 x 3-4 μm , onregelmatig 2-rijig, cilindrisch-spoelvormig, hyalien, glad, dunwandig, zonder of met 2 of meer oliedruppels.

Parafysen: draadvormig, aan de top vaak gekruld.

***ANTHOSTOMELLA RUBICOLA* (Speg.) Sacc. & Trotter (PI I-6)**

Peritheciën: 0,3-0,6 mm in diameter, ingezonken onder een zwarte clypeus van 1-1,5 x 0,5-0,7 mm, verspreid, soms samenvloeiend, met klein uitstekend papilleus ostiolium.

Asci: 100-137 x 7-8 μm , cilindrisch, dunwandig.

Sporen: 17-35 x 5-7 μm , 1-rijig, lichtbruin, glad, dunwandig, met spitse top, scherp puntige, hyaliene dwergcellen van 6-7 x 3-4 μm , soms met oliedruppels.

***CHAETOSPHAERIA CALLIMORPHA* (Mont.) Sacc. (PI II-1)**

Peritheciën: 0,1-0,2 mm in diameter, globuleus, zwart glimmend, glad, met klein papilleus ostiolium, verspreid groeiend tussen donkerbruine, dubbelwandige, gesepteerde conidiëndragers van het *Codinaea*-stadium.

Setae: tot 400 x 7 μm die in de top spits eindigen, zwartbruin.

Asci: 80-105 x 6-9 μm nagenoeg cilindrisch, dunwandig.

Sporen: 12-17,5 x 4,5-5 μm , 1-rijig, elliptisch, glad, hyalien, dunwandig, met 2 of meer druppels, gesepteerd, in het midden lichtjes ingesnoerd.

***COLEROA CHAETOMIUM* (Kunze ex Fr.) Rabenh. (PI II-2)**

Pseudotheciën: 110-140 μm in diameter, solitair of in kleine groepjes verspreid over de bovenkant van het blad, sub-sferisch, zwart, behaard.

Haren: 25-60 x 4-6 μm , stijf, spits uitlopend, donkerbruin, dikwandig.

Asci: 42-55 x 12-15 μm , knotsvormig, dikwandig.

Sporen: 12-15 x 5,5-6,5 μm , zeer ongelijk 2-cellig, glad, olijfkleurig, 2-rijig.

GLONIOPSIS PRAELONGA (Schweinitz) Zogg (PI II-3)

Hysterotheciën: 2-3 x 0,5-0,7 mm, verspreid over het substraat, zwart, onregelmatig elliptisch-blaasvormig, gevoerd, met centrale overlangse spleet.

Asci: 110-120 x 14-19 μm , knotsvormig, dunwandig.

Sporen: 18-25 x 7-9 μm , 2-rijig, onregelmatig elliptisch, licht geelachtig, glad, dunwandig, met 5 dwarse- en 1-3 overlangse septen, in het midden ingesnoerd.

PHRAGMIDIUM VIOLACEUM (C.F. Schultz) Wint. (PI II-4)

Teleutosori: tot 1 mm diameter, verspreid op de onderkant van het blad, zwart.

Teleutosporen: 75-100 x 27-30 μm , bruin, cilindrisch, met 1-5 cellen, licht ingesnoerd aan de septen, met een korte geelachtige apiculus van 3-5 μm lang, bedekt met vele hyaliene wratten; cellen met meestal 2 poriën; steel hyalien tot 160 μm lang, verdikt aan de basis tot 18 μm dik.

LACHNELLA VILLOSA (Pers.: Fr.) Gillet (PI III-1)

Vruchtlichamen: 0,5-1,5 mm diameter, bekervormig, zittend, gezellig tot samengedrukt met 5-6 bijeen, ingerolde rand.

Excipulum: dicht bezet met witte haren.

Hymenium: glad, lichtgrijs, week, soms met secundaire vruchtlichamen in het midden van het hymenium.

Haren: 120-200 x 5-6,5 μm , cilindrisch, met ronde top, geïncrusteerd, dikwandig, dextrinoïd, op sommige plaatsen aanzwellend verdikt in Kongorood-ammoniak.

Basidiën: 45-80 x 9-15 μm , knotsvormig, korrelige inhoud.

Basidiolen: 58-80 x 5-5,5 μm , spoelvormig, met korrelige inhoud, talrijk.

Sporen: 13-15 x 6-9 μm , asymmetrisch, ovaal, vaak langs een zijde afgeplat, glad, hyalien, dunwandig, korrelige inhoud.

Hyfen: 2-4 μm in diameter, dunwandig, septen met gespen.

PHANEROCHAETE MARTELLIANA (Bres.) Erikss. & Ryv. (PI III-2)

Vruchtlichamen: resupinaat, vliesachtig, glad, crème-okker, geen rhizomorfen.

Hyfen: 3,5-6 μm in diameter, in het substraat met kristallen bedekt, monomitisch, dun tot iets dikwandig, zonder gespen, hyalien.

Leptocystiden: 60-100 μm lang, tot 50 μm boven het hymenium uitstekend, priemvormig, dunwandig, hyalien.

Basidiën: 25-55 x 7-8,5 μm , knotsvormig, 4 sporen.

Sporen: 7,5-10 x 4,5-5,5 μm , breed elliptisch, glad, dunwandig, met 1 of meer druppels.

Opmerking: deze soort is wellicht de eerste melding voor ons land.

DICTYOSPORIUM TORULOIDES (Corda) Guéguen (PI II-5)

Kolonies: uitgespreid, zwart, korrelig.

Conidiën: 29-45 x 25-29 μm , gelijkt op handen met samengeperste vingers.

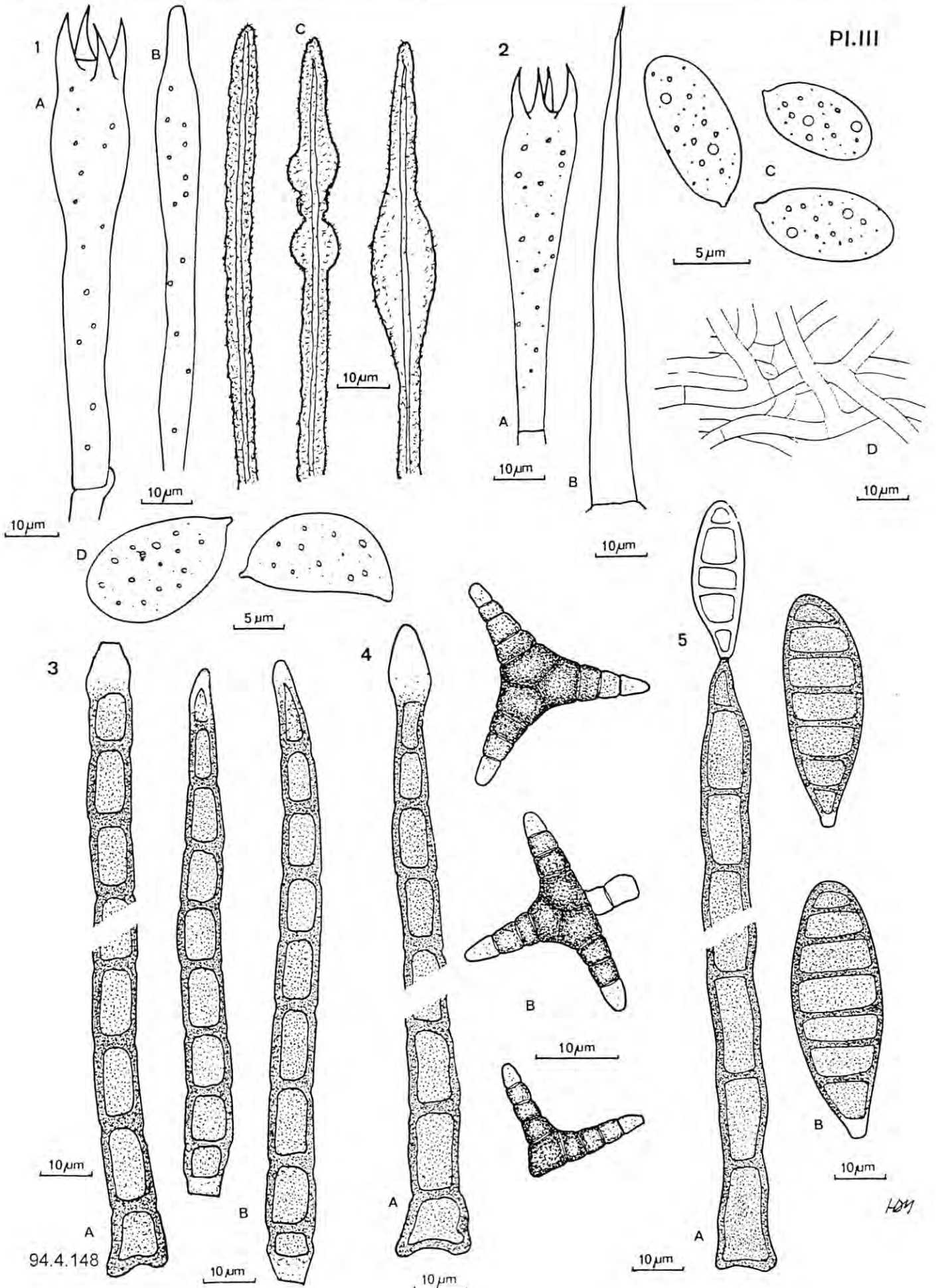
Cellen: olijfbruin, top lichter of hyalien, gedrongen, celrijen dicht samengedrukt.

SPORIDESMIUM CLARKII M.B. Ellis (PI III-5)

Kolonies: verspreid, zwart, viltig.

Conidioforen: 125-290 x 7-9 μm , donkerbruin, dikwandig, gesepteerd, met hyaliene top.

Conidiën: 45-65 x 12-17 μm , bruin-olijfkleurig, dikwandig, 4-9 septen, met hyalien aanhangsel.

***SPORIDESMIUM RUBI* M.B. Ellis (PI III-3)**

Kolonies: als een bruin, harig vilt verspreid over het substraat.

Conidioforen: 175-225 x 8-9 μm , bruin, naar de top smaller wordend tot 3-4 μm , basis verdikt, dikwandig, met iets ingesnoerde septen.

Conidiën: 20-30 μm lang en 8-10 μm aan de basis, meestal met 3 armen, soms met 1 of 4, spits uitlopend en lichtjes ingesnoerd aan de 3-4 septen, donker olijfbruin, naar de top lichter van kleur.

***TRIPOSPORIUM ELEGANS* Corda (PI III-4)**

Kolonies: als een zwart harig vilt verspreid over het substraat.

Conidioforen: 175-225 x 8-9 μm , bruin, naar de top smaller wordend tot 3-4 μm , basis verdikt, dikwandig, met iets ingesnoerde septen.

Conidiën: 20-30 μm lang en 8-10 μm breed aan de basis, meestal met drie armen, soms met 2 of 4, spits uitlopend en lichtjes ingesnoerd aan de 3-4 septen, donker olijfbruin, naar de top lichter van kleur.

Literatuur

- * BARNETT, H.L. (1960). Imperfect Fungi.
- * BLUMER, S. (1967). Echte Mehltaupilze (Erisyphaceae).
- * BREITENBACH, J. & KRÄNZLIN, F. (1981). Pilze der Schweiz, Band 1, Ascomyceten.
- * BREITENBACH, J. & KRÄNZLIN, F. (1986). Pilze der Schweiz, Band 2, Heterobasidiomyceten, Aphyllophorales, Gastromyceten
- * BREITENBACH, J. & KRÄNZLIN, F. (1991). Pilze der Schweiz, Band 3, Röhrlinge und Blätterpilze, 1. teil.
- * DENNIS, R.W.G. (1981) British Ascomycetes. Revised edition.
- * ELLIS, M.B. & ELLIS J.P. (1987). Microfungi on Land Plants.
- * JÜLICH, W. (1984). Die Nichtblätterpilze, Gallertpilze und Bauchpilze.
- * MOSER, M. (1983). Die Röhrlinge und Blätterpilze.
- * MUNK, A. (1957). Danish Pyrenomycetes.
- * NANNENGA - BREMEKAMP, N.E. (1974). De Nederlandse Myxomyceten.
- * WILSON, M. & HENDERSON, D.M. (1966). British Rust Fungi.

Plaat III 1 *Lachnella villosa*, A: basidium (x1000), B: basidiole (x1000), C: haren (x1000), D: sporen (x2000); **2** *Phanerochaete martelliana*, A: basidium (x1000), B: leptocystide (x1000), C: sporen (x3000), D: hyfen (x1000); **3** *Sporidesmium rubi*, A: conidiofoor (x1000), B: conidiën (x1500); **4** *Triposporium elegans*, A: conidiofoor (x1000), B: conidiën (x1500); **5** *Sporidesmium clarkii*, A: conidiofoor met conidium (x1000), B: conidiën (x1000)

Maandelijks genoteerde soorten op stengels van *Rubus sp.*, 1993

* = exsiccata (BR)

MYXOMYCETES

Arcyria cineria

Badhamia utricularis *

Calomyxa metallica *

Comatricha nigra *

C. tenerrima

Craterium aureum *

C. minutum

Diachea leucopoda *

Diderma globosum *

D. hemisphaericum *

D. umbilicatum *

Didymium clavus *

D. difforme *

D. dubium

D. minus *

D. serpula *

D. squamulosum *

Lamproderma scintillans

Metatrichia floriformis

Physarum bivalve *

P. galbeum *

P. leucophaeum *

P. mucosum *

P. viride *

Trichia botrytis *

T. contorta var. *contorta* *

T. contorta var. *karstenii* *

T. decipiens *

PEZIZALES

Ascobolus denudatus *

HELIOTALES

Bisporella citrina *

	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D
<i>Arcyria cineria</i>	.	.	.	.	.	X	.	.	.	.	.	.
<i>Badhamia utricularis</i> *	.	.	.	X	.	.	.	.	.	.	.	.
<i>Calomyxa metallica</i> *	.	X	X	X	.	.	.	X	.	.	.	.
<i>Comatricha nigra</i> *	.	.	X	X	X	.	.	.	.	X	X	.
<i>C. tenerrima</i>	.	.	.	.	.	.	.	.	.	X	.	.
<i>Craterium aureum</i> *	.	.	.	.	.	.	.	X	.	.	.	.
<i>C. minutum</i>	X	X	X	X	.	.	X	X	X	X	X	X
<i>Diachea leucopoda</i> *	.	.	X	.	.	X	X	X	X	.	.	.
<i>Diderma globosum</i> *	.	.	.	.	.	.	.	.	X	.	.	.
<i>D. hemisphaericum</i> *	.	X	.	.	.	.	.	.	.	X	.	.
<i>D. umbilicatum</i> *	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	X
<i>Didymium clavus</i> *	.	.	.	.	.	.	.	X	.	X	.	.
<i>D. difforme</i> *	.	.	X	.	.	.	X	X	X	X	X	.
<i>D. dubium</i>	.	.	X	.	.	.	.	.	.	.	.	.
<i>D. minus</i> *	.	.	.	.	.	.	.	.	.	X	.	.
<i>D. serpula</i> *	.	.	.	.	X	.	.	.	.	.	.	.
<i>D. squamulosum</i> *	X	X	X	X	.	.	X	X	.	X	.	.
<i>Lamproderma scintillans</i>	.	X	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
<i>Metatrichia floriformis</i>	.	X	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
<i>Physarum bivalve</i> *	.	.	.	.	.	.	.	X	X	.	X	.
<i>P. galbeum</i> *	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	X	.
<i>P. leucophaeum</i> *	.	.	.	X	.	.	.	.	.	.	.	.
<i>P. mucosum</i> *	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	X	.
<i>P. viride</i> *	.	.	.	.	.	.	X	.	.	X	.	.
<i>Trichia botrytis</i> *	.	X	.	.	.	.	.	.	.	X	.	.
<i>T. contorta</i> var. <i>contorta</i> *	X	.	X	X	.	.	.	.	.	.	.	.
<i>T. contorta</i> var. <i>karstenii</i> *	.	.	.	X	.	.	.	.	.	.	.	.
<i>T. decipiens</i> *	.	.	.	X	.	.	.	.	.	X	.	.
PEZIZALES												
<i>Ascobolus denudatus</i> *	.	.	.	.	.	.	X	.	.	.	.	.
HELIOTALES												
<i>Bisporella citrina</i> *	X	X	.	.	.	.	.	.	.	.	X	X

* = exsiccata (BR)

	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D
<i>Dasyscyphus clandestinus</i>	.	.	.	.	X	.	.	.	.	.	.	.
<i>D. dumorum</i> (blad) *	.	X	.	.	X	.	.	.	.	.	.	.
<i>D. virgineus</i> *	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
<i>Hyaloscypha hyalina</i> *	X	X	X	.	.	.	.	X	.	X	X	X
<i>H. lectissima</i> *	.	X	X	.	.	.	.	.	.	X	.	X
<i>Hymenoscyphus repandus</i>	.	.	X	.	.	.	.	.	X	.	.	.
<i>H. scutula</i> var. <i>scutula</i> *	.	.	.	.	.	.	.	.	X	X	X	X
<i>H. scutula</i> var. <i>solani</i> *	.	.	.	.	X	.	X	.	.	.	.	.
<i>H. separabilis</i>	.	.	.	.	.	.	.	.	.	X	.	.
<i>Hysterostegiella dumeti</i> *	X	X	X	X	.	X	X	X	.	X	.	X
<i>Mollisia cinerea</i> *	.	X	X	.	X	X	X	X	X	.	.	.
<i>M. clavata</i>	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
<i>Mollisia rubi</i>	.	.	.	.	.	.	.	.	X	.	.	.
<i>Orbilbia auricolor</i>	.	.	.	.	.	.	.	X	.	.	.	.
<i>O. curvatispora</i> *	.	X	.	X	.	.	.	.	.	.	.	.
<i>Pezicula rubi</i> *	X	.	.	X	X	X	X	X	X	X	X	X
<i>Ploettnera exigua</i> *	X	X	.	.	.	.	.	X	.	.	.	.
<i>Polydesmia pruinosa</i>	X	X	.	.	X	.	.	.	.	.	.	.
<i>Pyrenopeziza escharodes</i> *	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
<i>P. rubi</i> *	.	.	.	.	X	.	.	.	.	.	.	.
<i>Rutstroemia fruticeti</i> *	.	.	.	X	X	X	X	X	X	X	X	.
<i>Tapezia fusca</i> *	.	.	.	.	.	X	.	.	.	.	.	.
<i>Velutarina rufo-olivacea</i> *	X	X	X	X	.	.	.	.	.	.	X	X
PHACIDEALES												
<i>Hypoderma rubi</i> *	.	.	.	.	.	.	.	X	X	X	X	X
SPHAERIALES												
<i>Anthostomella rubicola</i> *	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
<i>Apioportha vepris</i> *	X	X	X	.	.	.	.	.	.	.	.	.
<i>Camarosporium rubicolum</i>	X	X	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
<i>Chaetosphaeria callimorpha</i> *	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
<i>Clypeosphaeria notarisii</i>	X	X	X	X	.	.	.	.	X	X	.	X
<i>Creopus gelatinosus</i> *	X	X	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
<i>Diaporthe pardalota</i> *	X	.	X	.	.	.	.	.	.	.	.	.
<i>Discotroma corticola</i>	X	.	.	.	.	.	.	X	.	X	.	.
<i>Endoxyla cirrhosa</i>	.	X	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.

AMK Mededelingen

* = exsiccata (BR)

Gnomonia rostellata
Gnomoniella rubicola *
Hypocrea rufa
Lasiosphaeria hirsuta
Nectria cinnabarina *
Paradidymella clarkii *
Valsa ceratophora *

ERYSIPHALES

Sphaerotheca macularis

DOTHIDEALES

Lophiostoma fuckelii *
L. id. var. pulveraceum *
L. hysterooides
Lophiotrema angustilabrum *
Saccothecium sepincola

PLEOSPORALES

Coleroa chaetomium *
Didymella applanata *
Herpotrichia herpotrichoides
Leptosphaeria coniothyrium *
L. praetermissa
Leptospora rubella *
Pleospora phaeocomoides *

HYSTERIALES

Gloniopsis praelonga *

UREDINALES

Kuehneola uredinis (II)
Phragmidium violaceum (II-III) *

APHYLLOPHORALES

Athelia epiphylla *
Cerocorticium confluens *

	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D
<i>Gnomonia rostellata</i>	x	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
<i>Gnomoniella rubicola</i> *	x	x	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
<i>Hypocrea rufa</i>	.	.	.	.	.	.	.	.	x	x	.	x
<i>Lasiosphaeria hirsuta</i>	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	x
<i>Nectria cinnabarina</i> *	.	.	.	.	.	.	.	.	.	x	.	.
<i>Paradidymella clarkii</i> *	.	.	.	.	.	.	.	.	x	x	x	.
<i>Valsa ceratophora</i> *	x	.	x	.	.	.	.	.	.	.	.	x
ERYSIPHALES												
<i>Sphaerotheca macularis</i>	.	.	.	.	.	.	.	.	x	.	.	.
DOTHIDEALES												
<i>Lophiostoma fuckelii</i> *	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
<i>L. id. var. pulveraceum</i> *	.	.	.	x	.	.	.	.	x	.	.	x
<i>L. hysterooides</i>	x	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
<i>Lophiotrema angustilabrum</i> *	.	x	x	.	x	x	x	x	x	.	.	.
<i>Saccothecium sepincola</i>	.	.	.	x	.	.	.	.	.	.	.	.
PLEOSPORALES												
<i>Coleroa chaetomium</i> *	.	.	.	.	.	.	.	.	.	x	.	.
<i>Didymella applanata</i> *	x	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
<i>Herpotrichia herpotrichoides</i>	x	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
<i>Leptosphaeria coniothyrium</i> *	x	x	x	.	x	.	.	.	.	x	.	.
<i>L. praetermissa</i>	.	.	.	.	x	.	.	x	.	.	.	.
<i>Leptospora rubella</i> *	.	.	.	.	.	.	.	x	.	.	x	.
<i>Pleospora phaeocomoides</i> *	x	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
HYSTERIALES												
<i>Gloniopsis praelonga</i> *	x	.	x	x	.	.	x	.	.	x	x	.
UREDINALES												
<i>Kuehneola uredinis</i> (II)	.	.	.	.	x	x	.	.	x	x	.	.
<i>Phragmidium violaceum</i> (II-III) *	.	.	.	.	.	.	.	.	x	x	x	.
APHYLLOPHORALES												
<i>Athelia epiphylla</i> *	.	.	.	.	x	x	.	.	.	x	.	.
<i>Cerocorticium confluens</i> *	x	x	x	.	.	.	.	.	.	.	x	.

* = exsiccata (BR)

	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D
<i>Grandinia crustosa</i> *	.	.	.	.	x	.	.	.	.	.	.	x
<i>Hyphodermella corrugata</i> *	x	.	.	x	.	.	.	.	.	.	.	x
<i>Hypochnicium sphaerosporum</i> *	x	.	.	.	.	.	.	x	.	.	.	.
<i>Lachnella villosa</i> *	x	x	x	.	x	x	.	x	.	.	x	x
<i>Lyomyces sambuci</i> *	.	x	x	x	.	x	x	x	x	x	.	.
<i>Megalocystidium lactescens</i> *	.	.	.	.	.	.	.	.	x	.	.	.
<i>Peniophora cinerea</i> *	.	x	x	x	.	.	x	x	x	x	x	.
<i>P. incarnata</i> *	.	x	x	.	.	x	.	x	x	x	x	x
<i>Phanerochaete martelliana</i> *	.	.	.	.	x	.	.	.	.	.	.	.
<i>P. sordida</i> *	.	.	.	.	.	.	.	x	.	.	.	.
<i>P. velutina</i> *	.	.	.	.	.	.	.	.	.	x	.	.
<i>Phlebia cornea</i> *	.	.	.	.	.	.	.	.	x	.	.	.
<i>Resinicium bicolor</i> *	.	x	.	.	x	.	.	.	.	.	.	.
<i>Schizopora paradoxa</i>	.	.	x	.	.	.	.	x	x	x	x	x
<i>Steccherinum fimbriatum</i> *	.	.	.	.	.	.	.	.	.	x	.	x
<i>Stereum ochraceo-flavum</i> *	.	.	.	.	.	.	.	x	x	x	x	.
<i>S. rugosum</i> *	.	.	x	.	.	.	.	.	.	.	.	.
<i>Tomentella sp.</i> *	.	x	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
<i>Trechispora vaga</i>	.	.	.	.	.	.	.	.	.	x	.	.
<i>Typhula erythropus</i>	.	.	.	.	.	.	.	.	.	x	x	.
<i>T. lutescens</i>	.	.	.	.	.	.	.	.	x	.	.	.
<i>T. uncinalis</i>	.	.	.	.	.	x	.	.	.	.	.	.
<i>Vararia gallica</i> *	.	.	.	x	.	.	.	.	.	x	.	.
AGARICALES												
<i>Calyptella campanula</i> *	.	.	.	.	.	.	x	x	.	.	.	.
<i>C. capula</i> *	.	.	.	.	.	.	x	x	.	.	.	.
<i>Crepidotus epibryus</i> *	.	.	x	.	.	.	.	.	.	x	.	.
<i>C. lundelii</i> *	.	.	.	.	.	.	.	.	x	.	.	.
<i>C. luteolus</i> *	.	.	.	.	.	.	x	.	.	.	.	.
<i>C. variabilis</i>	.	.	.	.	.	.	.	.	.	x	.	.
<i>Coprinus laanii</i>	.	.	.	x	.	.	.	.	.	.	.	.
<i>Hemimycena cucullata</i>	.	.	.	.	.	.	.	.	.	x	.	.
<i>Marasmiellus ramealis</i> *	.	.	.	.	.	.	.	x	x	.	.	.
<i>Marasmius epiphyllus</i> *	.	x	.	x	.	.	x	.	.	x	.	.
<i>Mycena adscendens</i> *	.	x	x	x	.	x	x	x	x	x	x	x
<i>M. filipes</i> *	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	x

AMK Mededelingen

* = exsiccata (BR)

M. galopoda

M. rorida *

M. stylobatus *

Resupinatus applicatus *

NIDULARIALES

Sphaerobolus stellatus

DEUTEROMYCETES

Botrytis cinerea

Dendryphion comosum *

Dictyosporium toruloides *

Diplodia rubi

Endophragmia hyalosperma

Lunulospora cervula

Pseudocercospora rubi *

Seimatosporium lichenicola *

Septoria rubi

Sporidesmium clarkii

S. densum *

S. rubi *

Torula herbarum *

Triposporium elegans *

Tubercularia vulgaris

	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D
<i>M. galopoda</i>	.	.	.	X	.	.	.	.	X	X	.	.
<i>M. rorida</i> *	.	.	.	.	.	.	.	.	X	.	.	.
<i>M. stylobatus</i> *	.	.	.	.	.	.	.	X	.	.	.	.
<i>Resupinatus applicatus</i> *	X	.	X	.	X	.	.	.	X	.	.	.
NIDULARIALES												
<i>Sphaerobolus stellatus</i>	.	.	.	.	.	.	.	X	X	X	X	.
DEUTEROMYCETES												
<i>Botrytis cinerea</i>	.	.	X	.	X	.	.	.	X	.	.	.
<i>Dendryphion comosum</i> *	.	.	.	.	.	.	.	.	X	X	.	.
<i>Dictyosporium toruloides</i> *	.	X	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
<i>Diplodia rubi</i>	.	.	X	.	.	.	X	X	.	.	.	.
<i>Endophragmia hyalosperma</i>	.	.	.	.	.	X	.	.	.	.	.	.
<i>Lunulospora cervula</i>	.	X	.	X	.	.	.	.	.	.	.	.
<i>Pseudocercospora rubi</i> *	.	.	.	X	.	.	.	.	.	.	.	.
<i>Seimatosporium lichenicola</i> *	X	X	X	.	.	.	.	X	.	.	.	.
<i>Septoria rubi</i>	X	.	.	.	X	.	X	.	.	.	.	.
<i>Sporidesmium clarkii</i>	.	.	.	.	.	.	.	X	X	.	.	.
<i>S. densum</i> *	.	X	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
<i>S. rubi</i> *	.	.	.	X	.	X	X	X	X	X	.	.
<i>Torula herbarum</i> *	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	X	.
<i>Triposporium elegans</i> *	.	X	X	.	.	.	X	.	X	X	.	.
<i>Tubercularia vulgaris</i>	.	.	.	.	.	.	.	X	.	X	.	.

De exsiccata van de gevonden soorten werden overgemaakt aan de Nationale Plantentuin van België te Meise (BR).

Nieuwtjes uit de recente tijdschriften

K. Van de Put

Mycologia vol. 85, 1993

Rogerson en Samuels bespreken de polyporicole *Hypomyces* soorten; 19 soorten worden behandeld; waaronder 5 nieuwe species, met sleutels gebaseerd op de perfecte vormen, en op de anamorfen (met microfoto's en microtekeningen). Een taxonomische revisie van het genus *Endoxyla* (pyrenomyceten) wordt gebracht door Untereiner, met een sleutel tot de 5 soorten en met microtekeningen van *Endoxyla operculata*, *E. parallela*, *E. munkii*, *E. macrostroma* en *E. xanthostroma*. Hibbett et al. bestuderen de ontwikkeling van het hymenofoor van *Lentinus* (met microscanfototo's) en White vergelijkt enkele in Engeland voorkomende *Epichloë* soorten, met foto's en microtekeningen van *E. typhae*, *E. baconii* en *E. clarkii*. Rogerson en Stephenson behandelen de myxomyceticole Ascomyceten en Hyphomyceten met sleutel en microfoto's.

Mycological research 1993

In een overzichtsartikel gaat A.F.M. Reynders in op de oorsprong van gespecialiseerde trama typen bij de *Agaricales* (met microfoto's). Peter Roberts bespreekt de *Tulasnella*-soorten uit Devon met allantoïde sporen: *T. allantospora*, *T. permacra* sp. nov., *T. tomaclum* sp. nov., *T. danica* en *T. saveloïdes* sp. nov., met sleutel en met microtekeningen van alle besproken soorten. In een ander artikel behandelt dezelfde auteur de *Exidiopsis* soorten uit Devon en onderscheidt in het genus *Sebacina* enkele nieuwe geslachten: *Exidiopsis effusa*, *E. grisea*, *E. opalea*, *Ceratosebacina longispora* comb. nov., *Endoperplexa dartmorica* sp. nov., *E. septocystidiata* comb. nov., *Microsebacina fugacissima* comb. nov., *M. microbasidia* comb. nov., *Serendipita vermifera* comb. nov., *S. sigmaspora* sp. nov., *S. evanescens* comb. nov. en *S. orliensis* sp. nov., alle met microtekeningen.

Revista di Micologia 1993,3

Baiano et al. bespreken het genus *Helvella* met sleutel, foto's en microtekeningen van *H. villosa*, *H. macropus*, *H. elastica*, *H. spadicea*, *H. crispa* en var. *pityophila*, *H. lactea*, *H. phlebophora*, *H. lacunosa* en var. *sulcata*. De sectie *Integrellae* (*Lepiota*) wordt behandeld door Bizio et al. met sleutel, kleurenfoto's en microtekeningen van *L. cristatoïdes*, *L. neophana* var. *europaea* en f. *papillata*, *L. pyrochroa*, *L. rufipes* en f. *phaeophylla*. Verder worden nog voorgesteld *Hypsizygus tessalatus* (Tricholomataceae) en *Amanita gemmata* f. *amici*. Er is een gevalbespreking van een paraphalloïde intoxicatie door *Lepiota brunneoincarnata*. Voor de beginnelingen worden de stekelzwammen voorgesteld.

Vergaderingen

De vergaderingen gaan door in het verenigingslokaal, Ommeganckstraat 26 te 2018 Antwerpen, aanvang telkens om 20 uur. Vóór iedere vergadering is er vanaf 19u30 gelegenheid om boeken uit de bibliotheek te ontlenen.

dinsdag 11 oktober	Practicum Agaricus	
dinsdag 25 oktober	Practicum Mycena	L. Noten
dinsdag 8 november	Determinatieavond	
dinsdag 22 november	Practicum Myxomyceten deel 5 (met dia's)	M. de Haan
dinsdag 13 december	Dia's van Zakjeszwammen	F. De Decker
dinsdag 27 december	Over Telamonia's	werkgroep Cortinarius

Allerheiligen-weekend aan de Belgische Kust

Het gezamenlijk weekend van de Oost-Vlaamse Werkgroep voor Mycologie en de Antwerpse Mycologische Kring aan de Belgische Kust vindt plaats van vrijdag 28 oktober tot dinsdag 1 november. Zoals gewoonlijk wordt in vol pension gelogeerd in het vakantiehuis "Ter Helme", Kinderlaan 7b, 8670 Oostduinkerke, telefoon: 058/23.45.02 (handdoeken meebrengen). Inschrijven voor 5 oktober 1994 bij P. Van der Veken, Rijvisschepark 12, 9052 Zwijnaarde, telefoon: 09/222.93.24. Het programma van het weekend staat in AMK-Mededelingen 94.3.131. Er kan ook aan een afzonderlijke excursie deelgenomen worden.

Paddestoelententoonstellingen

Antwerpen	zaterdag 8 en zondag 9 oktober in de lokalen van Kindervreugd in het Peerdsbos te Brasschaat. Bereikbaar via N1 of bussen 63 en 64. Openingsuren van 10 tot 17 uur. Organisatie: Antwerpse Mycologische Kring. Opstellen van de tentoonstelling op vrijdagavond 7 oktober vanaf 17 uur, helpende handen zijn van harte welkom. Personen die tijdens de tentoonstelling uitleg willen geven aan de bezoekers zullen met open armen ontvangen worden.
Gent	woensdag 28 september tot dinsdag 4 oktober van 9 tot 17 uur. Rijksuniversiteit Gent, Plantentuin (serres), K. Ledeganckstraat 35, Gent
Brussel	zaterdag 1 (13 - 17 uur) en zondag 2 oktober (9.30 - 17 uur). v.z.w. Zonnebloem, Terhulpesteenweg 199, 1170 Watermaal-Bosvoorde. Organisatie: le Cercle de Mycologie de Bruxelles en les Naturalistes belges.
Neufchâteau	zaterdag 1 tot zondag 9 oktober in de bibliotheek van het "Centre du Lac" (sport- en cultureel centrum) in het centrum van Neufchâteau. Openingsuren: tijdens de weekends: 10-18 uur, op weekdays permanentie tussen 9 en 16 uur. Organisatie: Cercle Mycologique du Luxembourg belge.

Frans (Jos) Nooyens overleden

Op 12 juli II. overleed aan een slepende ziekte ons lid Jos Nooyens. Enkele jaren geleden nam hij veel deel aan onze excursies samen met zijn schoonbroer, Jaak Van de Meerssche. De laatste jaren was hij nagenoeg niet meer aanwezig op onze activiteiten, maar hij was, zolang zijn krachten het toelieten, nog actief als heemkundige. Het bestuur en de leden van de Antwerpse Mycologische Kring bieden aan zijn familie hun oprechte deelneming aan.